

Мониторинг извештај за работата на Комисијата за заштита на конкуренцијата и контрола на државната помош

Прв квартал 01.01.2020 – 31.03.2020

Центар за економски анализи – ЦЕА

Скопје,
Април, 2020

СЕКРЕТАРИЈАТ
ЗА ЕВРОПСКА ИНТЕГРАЦИЈА

ROYAL NORWEGIAN EMBASSY
Belgrade

UNOPS
Implementing partner

Прв квартален мониторинг извештај за работата на КЗК

< Мониторинг извештај за работата на Комисијата за заштита на конкуренцијата и контрола на државната помош >

Проект: Следење на политиките за заштита на конкуренција и државна помош

Имплементира и подготвува:

Центар за економски анализи (ЦЕА)

бул. Јане Сандански 63/3

1000 Скопје, Република Северна Македонија

info@cea.org.mk, www.cea.org.mk

Автор:

Ивана Велковска

Подготовката на овој материјал беше овозможена со финансиска поддршка од Шведската меѓународна агенција за развој (SIDA) преку проектот Нордиска поддршка за напредок на Северна Македонија имплементиран од Канцеларијата на Обединетите Нации за проектни услуги (UNOPS). Содржината на овој материјал е целосна одговорност на авторите и ЦЕА и не ги одразуваат мислењата на SIDA, Секретаријатот за европски прашања при Владата на Република Северна Македонија и UNOPS. Репродуцирање на материјалот на не-комерцијална основа е дозволена само доколку изворот е соодветно потврден.

The production of the material has been supported by the Swedish International Development Agency (Sida) through the “Nordic Support for Progress of North Macedonia” Project implemented by the United Nations Office for Project Services (UNOPS). The content of the material is the sole responsibility of the authors and the implementing institution and can in no way be taken to reflect the views of Sida, Secretariat for European Affairs of the Government of North Macedonia and UNOPS. Reproduction is authorised for non-commercial purposes provided the source is acknowledged.

СЕКРЕТАРИЈАТ
ЗА ЕВРОПСКИ ПРАШАЊА

SEKRETARIATI
PER EUROPESE AFFARI

Шведска

Sverige

UNOPS

implementing partner

Содржина

Резиме	4
Вовед.....	5
Методологија.....	6
Мониторинг по групи на индикатори	7
1. Индикатори за капацитетите на КЗК.....	7
2. Индикатори за заштита на конкуренција	9
3. Индикатори за контрола на државна помош	14
4. Индикатори за транспарентност.....	21
Прилози	25
Прилог 1 – Индикатори за капацитетите на КЗК.....	25
Прилог 2 – Индикатори за заштита на конкуренцијата	26
Прилог 3 – Индикатори за контрола на државна помош	29
Прилог 4 – Индикатори за транспарентност	32

Резиме

- Во редовните извештаи на Европската Комисија и во Годишните извештаи на КЗК се истакнува проблемот на недостаток на капацитети во КЗК;
- Во анализираниот период нема промена во релативната вредност на буџетот на КЗК;
- КЗК треба да го зајакне спроведувачкото портфолио;
- Број на поднесени известувања за концентрации од страна на учесниците во концентрацијата постојано расте, а годишно тој изнесува од 30 до 60 известувања;
- Најголем дел од решенијата за доставените известувања се безусловно одобрени концентрации со по едно решение годишно на условно одобрени концентрации, а ретко и по едно решение за забранети концентрации;
- Бројот на решенија за забранети договори, одлуки и усогласено однесување помеѓу претпријатијата за време на анализираниот период се движи од 3 до 6 решенија годишно;
- Бројот на решенија за злоупотреба на доминантна позиција за време на анализираниот период се движи од 0 до 2 решенија годишно;
- Економските анализи за поединечните предмети за заштита на конкуренцијата се сведуваат на преглед на доставената документација од страна на компаниите при известувањето;
- За анализираниот период КЗК нема направени секторски анализи;
- Европската Комисија оценува дека контролата на државна помош во Македонија не е доволно транспарентна;
- Речиси сите доставени известувања за државна помош се одобрени од страна на КЗК, со само две ништовни решенија во 2016 и во 2018 година од вкупно поднесени 96 за анализираниот период;
- Во Македонија за периодот од 2009 до 2015 година нема податоци за износот на одобрена државна помош ниту пак за примателите на државна помош;
- Во 2016 година за првпат се познати имињата на компаниите кои добиле државна помош без да се обелоденува износот на државна помош;
- Во 2018 година за првпат одобрената државна помош е транспарентна бидејќи познат е и износот и имињата на компаниите за кои таа е планирана и изнесувала 82.125.024 евра или 0,74% од БДП;
- За 2019 година и за првиот квартал од 2020 година износот ќе може да биде објавен откако Собранието на РСМ ќе го усвои Годишниот извештај за 2019 година;
- Годишните извештаи од 2005-та до 2019-та година се достапни на веб страницата;
- КЗК досега никогаш не соработувале со граѓанскиот сектор;
- Решенијата за одобрена државна помош се достапни само за 2019 година при што во истите износот на државната помош се третира како доверлив;
- Решенијата за концентрации (безусловно одобрени, условно одобрени и забранети) се достапни на веб-страната.

Вовед

Пазарната конкуренција е стожер на пазарната економија и нејзиното нарушување носи негативни последици за сите пазарни субјекти. Пазарната конкуренција значи дека на пазарот се натпреваруваат што поголем број на компании кои се добро информирани при што пазарните цени на добрата и услугите не зависат од индивидуалните пазарни субјекти. Во услови на нарушувања на конкуренцијата со монополско или олигополско здружување и мешање на државата во пазарните текови страдаат и потрошувачите кои плаќаат повисоки цени за добрата и услугите, но и другите пазарни субјекти поради нарушувања во понудата и побарувачката и неефикасната алокација на ресурсите. Улогата на државата во пазарната економија е овозможување на услови за постоење на пазарна економија како демократско уредување, владеење на право, обезбедување на систем на инфраструктура, одржување на макроекономска стабилност, но и заштита на пазарите од нарушувања во конкуренцијата.

Политиките за заштита на конкуренцијата се клучни за функционирањето на внатрешниот пазар на Европската Унија. Република Северна Македонија во моментот на пишување на овој извештај го очекува извесниот почеток на преговори за пристапување кон Европската Унија. Едно од преговарачките поглавја во пристапните преговори е и поглавјето 8 кое се однесува на заштита на конкуренцијата. Како дел од процесот на преговори Македонија треба да ја хармонизира својата национална легислатива со легислативата за заштита на конкуренцијата и контрола на државната помош на Европската Унија но и да и ги усвои европските добри практики во оваа област. Политиката за заштита на конкуренцијата и контрола на државната помош во Европската Унија се реализира преку сет на закони кои ги уредуваат правилата и процедурите за борба против анти-конкурентското однесување од страна на компаниите (забранети договори помеѓу претпријатија и злоупотреба на доминантната позиција), ги испитуваат спојувањата помеѓу компаниите и ги спречуваат владите во одобрување на државна помош која ја нарушува конкуренцијата на внатрешниот пазар. Правилата за конкуренција се директно применливи во целата Унија и земјите-членки мора целосно да соработуваат со Комисијата во спроведувањето на истите.

Процесот на скрининг кој е првата фаза од процесот за преговори по поглавја сеуште не е отворен во однос на Поглавјето 8. Во редовните извештаи кои Европската Комисија ги подготвува за напредокот на Македонија како земја кандидат за членство, Македонија по однос на ова поглавје е оценета како *делумно подготвена*. Она што се истакнува во извештаите во делот на Поглавје 8 (за 2016, 2017, 2018, 2019) е потребата од “зајакнување во спроведување на активностите на Комисијата за заштита на конкуренција и контрола на државната помош како и зголемување на транспарентноста на државната помош доделена од страна на Владата.¹” Ова практично значи дека во Македонија проблемот на неусогласеност со политиките за конкуренција на внатрешниот пазар на Европската Унија не се јавува толку како последница на неусогласеност на законите туку како последица на

¹ Извештаи на ЕК за напредокот на Македонија кон Европската Унија, за различни години 2016-2019, достапни на https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/package_en

слабата имплементација на истите. Оттука се јавува потребата за следење на активностите на Комисијата за заштита на конкуренцијата и контрола на државната помош („КЗК“) која е одговорна за спроведување на Законот за заштита на конкуренција и Законот за контрола на државната помош кои се двата клучни закони од оваа област во Македонија. Комисијата е самостоен државен орган со својство на правно лице, независна во своето работење и во донесувањето на одлуките во рамките на надлежностите определени со закон.

Центрот за економски анализи кој долги години ја следи работата и транспарентноста на повеќе јавни институции овојпат ќе ја следи работата на КЗК со финансиска поддршка од Шведската меѓународна агенција за развој (SIDA) преку проектот Нордиска поддршка за напредок на Северна Македонија имплементиран од Канцеларијата на Обединетите Нации за проектни услуги (UNOPS). За таа цел, во соработка со КЗК, ЦЕА ќе изврши мониторинг на работата на КЗК на квартално ниво за 2020 година. Ова е првиот квартален извештај од мониторингот на работата на КЗК.

Методологија

Следењето на работата и активностите на КЗК ќе биде на квартална основа во текот на 2020 година. Пред започнување на мониторингот изготвена е Матрица за мониторинг на работата на КЗК во која детално се идентификувани пристапите за следење како и индикаторите кои ќе бидат мерени во текот на следењето. Освен тоа, за секој индикатор е определен базниот период за споредба и оцена на индикаторот. Матрицата на индикатори за мониторирање на работата на КЗК е поделена на следните групи:

- I. Капацитети на КЗК
- II. Извршување на заштита на конкуренција од страна на КЗК
- III. Извршување на контрола на државна помош од страна на КЗК
- IV. Транспарентност на КЗК

Првата група на индикатори ги мери капацитетите на КЗК, втората ги мери активностите во рамки на КЗК за заштита на конкуренцијата, третата ги мери активностите на КЗК за контрола за државна помош, а четвртата се однесува на нивото на транспарентност на КЗК. Треба да се напомене дека овој мониторинг е од бинарен карактер односно оценува дали активностите/документите се спроведени/достапни или не, а не навлегува во квалитетот на активностите и документите.

Во текот на следењето, информациите ќе се прибираат преку Годишните извештаи на КЗК, веб-страницата, формални канали на комуникација како Барање за информации од јавен карактер и комуникација со лицето задолжено за односи со јавност, медиумите и генерално засегнатите страни, но и преку неформални контакти со вработени во институцијата (е-мејл и телефонска комуникација, состаноци итн.). За споредба за секој од индикаторите се користи пет-годишниот период од 2015-2019 година (понатаму во текстот „анализираниот период“).

Мониторинг по групи на индикатори

1. Индикатори за капацитетите на КЗК

Првата група на индикатори од матрицата за следење на работата на КЗК се однесуваат на капацитетите на КЗК и тоа вкупниот број на вработени во КЗК и вработените по сектор за заштита на конкуренција и контрола на државна помош како и помошен персонал, годишниот буџет на КЗК како % од вкупниот државен буџет, оперативните трошоци по вработен и бројот на обуки и број на учесници/вработени.

Индикаторот за број на вработени дава преглед на капацитетите за дизајн и имплементација на политиките за заштита на конкуренција и контрола на државна помош. Во извештаите на Европската Комисија е истакнат проблемот со недостаток на капацитети во КЗК посебно во секторот за контрола на државна помош. Истиот проблем се наведува и во секој Годишен извештај од страна на самата институција. Дополнително, преку податоци собрани со интервју и прашалник и вработените на КЗК истакнуваат дека постои проблем на недостаток на капацитети на КЗК. Притоа, тие сметаат дека проблемот не е во недостатокот на експертиза во постоечките вработени туку во недостатокот на дополнителни вработувања односно финансиски средства за нови вработувања. Според нив, недостатокот на капацитети се одразува и на нивото на транспарентност на КЗК со тоа што според перцепцијата на вработените во КЗК потребно е посебен вработен за менаџирање на веб-страницата на КЗК за навремено и целосно објавување на оние документи на КЗК кои можат да бидат достапни за јавноста.

Графикон 1: Вкупен број на вработени во КЗК 2015-1К/2020

Извор: Годишни извештаи на КЗК

Комисијата е составена од Претседател и четири члена кои ги именува и разрешува Собранието на Република Северна Македонија, за период од пет години со право на повторно именување. Претседателот на КЗК и двајца членови се професионално ангажирани во работењето. Во КЗК има два сектора кои работат на примена на законот за заштита на конкуренцијата и тоа сектор за анализи и оцена на концентрации и сектор за прекршочни постапки и во истите во *првиот квартал од 2020 година има по 4 вработени* што е за вработен повеќе во споредба со 2015 година. Секторот за

државна помош во првиот квартал од 2020 година има 4 вработени што значи еден вработен помалку во споредба со 2015 година. Дополнителни сектори во КЗК се секторот за општи и правни работи каде во првиот квартал од 2020 има 3 вработени, одделение за финансиски прашања каде има 3 вработени и помошно технички персонал 1 вработен. Вкупниот број вработени лица за првиот квартал од 2020 година изнесува 24 вработени што е за 5 вработени помалку во однос на 2015 година (Графикон 1). Согласно систематизацијата на работни места институцијата има простор за повеќе работни места односно вработени која предвидува вкупно 40 работни места.

Индикаторот за годишниот буџет на КЗК како % од вкупниот државен буџет дава преглед на буџетот кој е реализиран или планиран од страна на КЗК како и за ресурсите, дизајнот и имплементацијата во текот на времето и дава преглед дали релативната важност на заштитата на конкуренцијата и контролата на државната помош во однос на другите владини активности се зголемува или намалува. Бидејќи Годишниот извештај кој го содржи и реализираниот буџет за 2019 *сеуште не е одобрен* од страна на Собранието за 2019 како и за првиот квартал од 2020 година, а истите податоци не ни беа доставени од страна на КЗК за овој период го пресметавме процентот на планираниот буџет на КЗК како % од државниот буџет. Тој за првиот квартал од 2020 година изнесува 0,01%, а со оглед на фактот дека КЗК има многу висока реализација на буџетите секоја година сметаме дека истиот е приближен и до реализираниот буџет на КЗК како процент од државниот буџет. Може да забележиме дека низ анализираниот период (2015-03.2020) нема значајна промена во релативната вредност на буџетот на КЗК (Графикон 2).

Графикон 2: Буџет на КЗК како процент од вкупен буџет на РСМ

Извор: Годишни извештаи на КЗК и буџети на РСМ

Индикаторот оперативни трошоци по вработен се добива кога вкупните оперативни трошоци² за годината ќе се поделат со просечниот број на вработени во годината, а со тоа се добива претстава за реалните трошоци по вработен. Бидејќи Годишниот извештај кој го содржи и реализираниот буџет за 2019 *сеуште не е одобрен* од страна на Собранието за 2019 како и за првиот квартал од 2020 година, а истите податоци не ни беа доставени од страна на КЗК последниот достапен податок за овој

² Тука влегуваат сите расходни конта од буџетот на КЗК освен конто 465 кое се однесува на трошоци за долгови и камати и како такви не претставуваат оперативни трошоци туку финансиски трошоци.

индикатор е за 2018 година кога истиот изнесувал 683 749 денари по вработен, што е за 89 410 денари повеќе во однос на 2015 година или за 13%.

Индикаторот за бројот на обуки и број на учесници/вработени покажува колку Комисијата инвестира во сопствените човечки капацитети. Овој податок не е достапен во Годишниот извештај, а според одговорот на КЗК на доставеното барање за информации од јавен карактер, тие не водат таква статистика. Тековно во првиот квартал од 2020 година во КЗК имало една обука на која присуствувале два учесника додека во 2019 година имало вкупно 4 обуки со по 7 учесници.

Заклучоци:

- Во редовните извештаи на Европската Комисија и во Годишните извештаи на КЗК се истакнува проблемот на недостаток на капацитети во КЗК.
- Потребни се повисоки финансиски средства за КЗК за да се реши проблемот на недостаток на ресурси во КЗК.
- Во анализираниот период нема промена во релативната вредност на буџетот на КЗК во однос на вкупниот буџет на РМС.
- Оперативниот трошок по вработен во КЗК се зголемил за 13% во анализираниот период.
- Во првиот квартал од 2020 година во КЗК имало една обука на која присуствувале два учесника.

2. Индикатори за заштита на конкуренција

Втората група на индикатори се однесува на перформансите на КЗК во однос на нивната надлежност и обврска да обезбедат заштита на конкуренцијата на пазарот. Оваа институција тоа го прави преку спречување на следните нарушувања на конкуренцијата определени со закон:³

- **Договори и одлуки** се правни дела со кои се уредуваат прашања што се однесуваат на условите на работењето, а чија што цел или последица е нарушување на конкуренцијата. Ова се однесува и на поединечните одредби на договорите и одлуките, кои можат да бидат изрични или премолчни;
- **Картели** се договори и одлуки и/или усогласено однесување помеѓу две или повеќе претпријатија чија цел е координирање на нивното однесување како конкуренти на пазарот и/или влијаење на релевантните параметри на конкуренцијата, особено преку фиксирање на куповни или продажни цени или други услови на тргување, ограничување на производство или воспоставување продажни квоти, поделба на пазари, договарање при учество на тендери, ограничување на увоз

³ Подолу се наведени законските дефиниции за секое од нарушувањата на конкуренцијата на пазарот согласно Закон за заштита на конкуренцијата бр. 73/18

или извоз и/или анти-конкурентско однесување насочено спрема други претпријатија-конкуренти на учесниците во картелот;

- **Усогласено однесување** е координирање на однесувањето помеѓу две или повеќе претпријатија како резултат на што, и без склучување на договор, доаѓа до намерно заменување на состојбата на непречена конкуренција на релевантниот пазар со состојба на практична соработка помеѓу претпријатијата. До усогласено однесување може да дојде како резултат на директни или индиректни контакти помеѓу претпријатијата чија што цел или последица е да се влијае на однесувањето на релевантниот пазар или да им се најави идното пазарно однесување на конкурентите;
- **Хоризонтален договор** е договор меѓу претпријатија, одлуки на здруженија на претпријатија или усогласено однесување меѓу овие лица кои дејствуваат на исто ниво на производство, односно дистрибуција на пазарот;
- **Вертикален договор** е договор меѓу претпријатија, одлуки на здруженија на претпријатија или усогласено однесување меѓу овие лица кои дејствуваат на различни нивоа на производство, односно дистрибуција на пазарот
- **Доминантна позиција** на релевантниот пазар има претпријатие кое како потенцијален продавач или купувач на определен вид стоки и/или услуги нема конкуренти на релевантниот пазар или во споредба со своите конкуренти има водечка позиција на релевантниот пазар. Забранета е секоја злоупотреба на доминантната позиција од едно или повеќе претпријатија на релевантниот пазар или негов суштински дел.
- **Концентрација** настанува со промена на контролата на долгорочна основа, а како резултат на спојување на две или повеќе претходно независни претпријатија или делови од претпријатија или стекнување на директна или индиректна контрола на целото или делови од едно или повеќе други претпријатија.

Основни активности кои Комисијата ги врши согласно ЗЗК се: водење на постапки за утврдување на постоење на прекршоци утврдени во ЗЗК; водење на управни постапки за оценка на концентрации; анализа на состојбите на одредени пазари и давање на мислења. ЗЗК утврдува три основни облици на дејствување на претпријатијата со кои може да се спречи, ограничи или наруши конкуренцијата на пазарот: забранети договори, злоупотреба на доминантна позиција и забранети концентрации.

Бројот на решенија за забранети договори, одлуки и усогласено однесување помеѓу претпријатијата за време на анализираниот период се движи од 3 до 6 решенија со тоа што во 2019 година тој изнесувал 3 решенија, а во *првиот квартал од 2020 година има 2 решенија*. Бројот на решенија за злоупотреба на доминантна позиција за време на анализираниот период се движи од 0 до 2 решенија, при што во 2019 година и во *првиот квартал на 2020 година нема такви решенија* (Графикон 3). Вкупна изречена глоба за забранети договори, одлуки и усогласено однесување помеѓу претпријатијата за анализираниот период се движи од 9,754,000 во 2016 до 635,773,622 денари во 2017 година. Во 2019 овој износ е 122,311,619 денари додека во *првиот квартал од 2020 изнесува 6,713,101 денари*. Вкупната изречена глоба за злоупотреба на доминантна позиција за анализираниот период се движи од 730,300 денари во 2015 година до 7,117,108 денари во 2018 година. Во 2019 и во

првиот квартал од 2020 нема одредена глоба за злоупотреба на доминантна позиција бидејќи не е донесени такви решенија.

Графикон 3: Решенија за забранети договори и злоупотреба на доминантна позиција

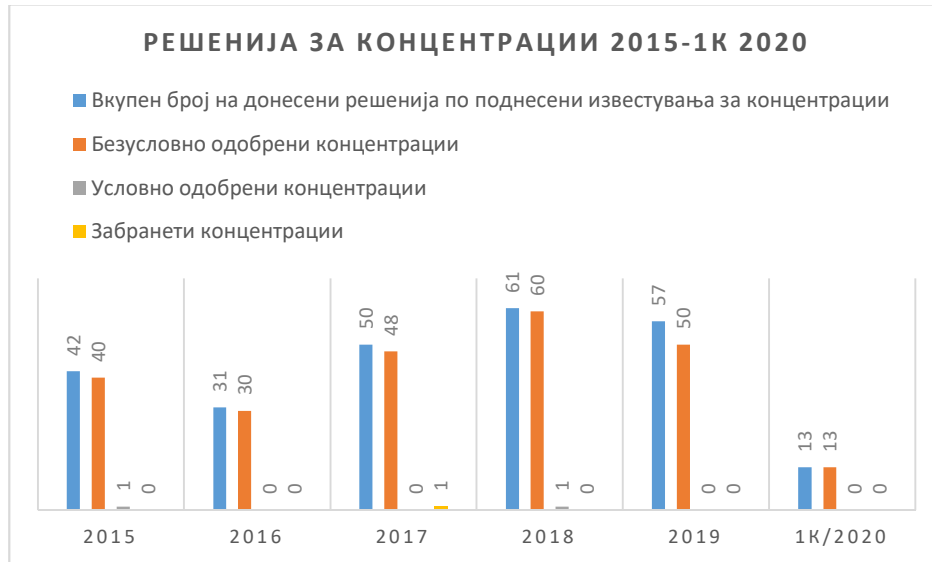

Извор: Годишни извештаи на КЗК

Учесниците во концентрацијата се должни до КЗК да достават известување за концентрацијата пред нејзиното спроведување, а по склучувањето на договорот за спојување, односно по објавувањето на јавната понуда за откуп или стекнувањето на мнозинско учество во основната главнина на претпријатието. Број на поднесени известувања за концентрации од страна на учесниците во концентрацијата постојано расте, а годишно тој изнесува од 30 па до над 60 известувања. Во 2019 бројот на поднесени известувања за концентрации изнесувал 58 известувања, а во првиот квартал од 2020 година 11 известувања. Вкупниот број на донесени решенија по поднесени известувања за концентрации исто така расте и за анализираниот период бројот се движи од 30 до 60 решенија. Истиот во 2019 година изнесувал 57 решенија, а во првиот квартал од 2020 година 11 решенија. Најголем дел од овие решенија се безусловно одобрени концентрации со по едно решение годишно на условно одобрени концентрации, а ретко и по едно решение за забранети концентрации. Безусловно одобрените концентрации за време на анализираниот период се движат од 30 до 60 решенија, во 2019 година имало вкупно 50, а во првиот квартал од 2020 - 13 решенија. Условно одобрени концентрации за време на анализираниот период или нема или пак има само едно такво решение. Во 2019 година и во првиот квартал од 2020 немало условно одобрени концентрации. Забранетите концентрации се исто многу ретки и за анализираниот период такво имало само во 2017 година додека во 2019 година и во првиот квартал од 2020 година нема таков случај (Графикон 4). Решенија за концентрации кои не потпаѓаат под одредбите на ЗЗК обично нема иако во 2019 година имало дури 6 вакви. Поништени решенија со кои претходно е одобрена концентрација се исто така ретки, а во 2019 имало едно такво решение, додека во првиот квартал од 2020 ни едно. Поништени решенија за концентрација поради нецелосност на истите се ретки и во 2019 и во првиот квартал на

2020 година немало ни едно такво решение. Согласно препораките на Европската Комисија, КЗК треба да го зајакне спроведувачкото портфолио.⁴

Графикон 4: Решенија за концентрации

Извор: Годишни извештаи на КЗК

Решенијата на Комисијата за одлучување по прекршок и решенијата на Комисијата за заштита на конкуренцијата донесени во управна постапка се конечни. Против таквите решенија може да се поднесе тужба за поведување на управен спор пред надлежен суд во рок од 8 дена и во рок од 30 дена од денот на приемот на решението соодветно. Во случај на решенијата на Комисијата за одлучување по прекршок истата го одлага извршувањето на решението, додека во случај на решенијата на Комисијата за заштита на конкуренцијата тужбата не го одлага извршувањето на решението. Во 2019 година нема тужби против решенија за концентрации додека за забранет договор поднесени се две тужби. Во првиот квартал од 2020 година поднесени се две тужби против решенија за забранети договори.

КЗК дава мислење по предлози на закони и други акти со кои се уредуваат прашања што се однесуваат на економската активност, а кои можат да имаат влијание на конкуренцијата на пазарот и во писмена форма го доставува до надлежниот орган. Бројот на дадените мислења од страна на КЗК во врска со заштита на конкуренцијата се движи од 4 до 6 мислења годишно. Во 2019 КЗК дале вкупно 6 мислења и тоа во врска со Законот за енергетска ефикасност, по однос на одредби од Кривичниот Законик, по однос на мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија и три мислења до Агенцијата за електронски комуникации. Во првиот квартал од 2020 година нема дадени мислења од страна на КЗК.

⁴ Европската Комисија го користи изразот: „Step up the enforcement record of the Commission“. Извештаи на ЕК за напредокот на Македонија кон Европската Унија, за различни години 2016-2019, достапни на https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/package_en

Во однос на индикаторот број на ненајавени инспекции во компаниите, во 2019 година КЗК направиле три такви инспекции, додека во првиот квартал на 2020 година ни една. Бројот на претставки поднесени од страна на бизнисите до КЗК во 2019 изнесувал 1, а во првиот квартал од 2020 година немало таков случај. Во 2016 година КЗК спровела санкции за компании за спречување или одбивање да дадат санкции кон две компании, а во 2018 година кон една компанија.

Прекршочна постапка пред Комисијата за одлучување по прекршок се поведува по службена должност, по барање на генералниот секретар на Комисијата за заштита на конкуренцијата или по барање на физичко или правно лице кое има легитимен интерес за утврдување на постоење на прекршок. КЗК не води евиденција на бројот на таквите барања од физички и правни лица за поведување на прекршочна постапка. Во 2019 година имало 10 такви барања, додека во текот на првиот квартал од 2020 имало едно такво барање.

Со цел откривање на картели кои претставуваат прекршоци КЗК по барање на претпријатие кое го признало своето учество во картел ќе определи целосно ослободување од глобата, која по правило требала да му биде изречена на тоа претпријатие, ако истото приложи докази кои и овозможуваат на Комисијата за одлучување по прекршок да поведе прекршочна постапка или ако и приложи докази кои и овозможуваат на Комисијата за одлучување по прекршок веќе поведената прекршочна постапка да ја заврши со решение со кое се утврдува постоење на прекршок, доколку без таквите докази не можело да се утврди постоењето на прекршокот. Оваа можност за ослободување или намалување на глобата (leniency) не била применета во последните 5 години.

Судската контрола над актите на КЗК се остварува преку поведување на управен спор врз основа на Законот за управна постапка во кој се испитува законитоста на тужбата поднесена од лице кое смета дека е повредено негово право или интерес. Кога Комисијата за одлучување по прекршок (КОП) при КЗК води прекршочна постапка ги применува одредбите од Законот за општа управна постапка, и Законот за прекршоци. Во контекст на судската заштита за акти од Комисијата за заштита на конкуренцијата, КЗК пропишува правила за постапка и жалба. Во однос на квантитативната пракса на уставниот суд по случаи во делот на управни прекршоци од областа на конкуренцијата постојат податоци за минатите неколку години (од 2014 година) со што се овозможува преглед на квантитативниот број на постапки во областа. Против решенијата на КЗК можат да се поднесат тужби пред Управниот суд согласно законската рамка. Според постапките наведени од судот годишно се иницираат околу десетина постапки и се решаваат пет по дванаесет постапки годишно. Бројот на управни постапки по однос на донесените решенија се во согласност со релативниот мал број на решенија од КЗК. За првите два месеци од 2020 година има две нови иницирани постапки пред судот и донесено е решение за еден предмет.

На прашањето дали КЗК спроведува економска анализа при носење на решенија за заштита на конкуренцијата, добивме одговор дека овие економски анализи се сведуваат на преглед на доставената документација од страна на компаниите при известувањето, а доколку е потребно и врз база на дополнителни податоци по барање на КЗК.

Ако постојат околности кои укажуваат на можноста конкуренцијата да биде нарушена, Комисијата за заштита на конкуренцијата може да спроведе истражување во определен сектор на економијата или за определен вид на договори во различни сектори на економијата. КЗК нема направено такви анализи во анализираниот период.

Заклучоци:

- Бројот на решенија за забранети договори, одлуки и усогласено однесување помеѓу претпријатијата за време на анализираниот период се движи од 3 до 6 решенија годишно;
- Бројот на решенија за злоупотреба на доминантна позиција за време на анализираниот период се движи од 0 до 2 решенија годишно;
- КЗК треба да го зајакне спроведувачкото портфолио;
- Број на поднесени известувања за концентрации од страна на учесниците во концентрацијата постојано расте, а годишно тој изнесува од 30 па до над 60 известувања;
- Најголем дел од решенијата за доставените известувања се безусловно одобрени концентрации со по едно решение годишно на условно одобрени концентрации, а ретко и по едно решение за забранети концентрации;
- Бројот на дадените мислења од страна на КЗК во врска со заштита на конкуренцијата се движи од 4 до 6 мислења годишно;
- Со цел откривање на картели кои претставуваат прекршоци претпријатие кое го признало своето учество во картел ќе определи целосно ослободување од глобата (leniency), но во последните години немало таков случај;
- Според постапките наведени од судот годишно се иницираат околу десетина постапки од областа на заштита на конкуренцијата;
- Економските анализи за поединечните предмети се сведуваат на преглед на доставената документација од страна на компаниите при известувањето;
- За анализираниот период КЗК нема направени секторски анализи ако постојат околности кои укажуваат на можноста конкуренцијата да биде нарушена во определен сектор од економијата.

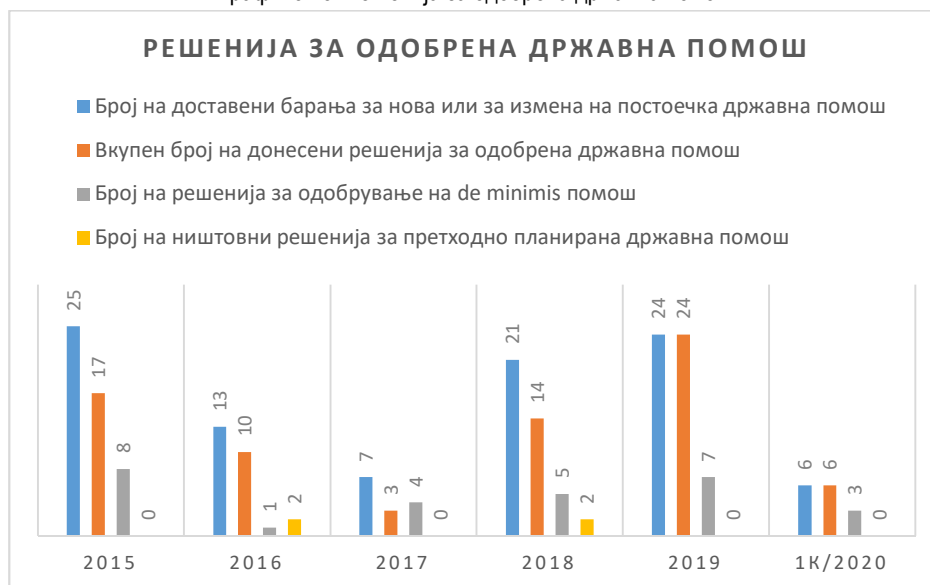
3. Индикатори за контрола на државна помош

Доделувањето на државната помош на компаниите треба да се одвива под законски определени услови за да не дојде до повластен третман поединечни пазарни субјекти и загрозување на пазарната конкуренција. Овие правила се унифицирани насекаде во Европската Унија и генерално државната помош е дозволена само кога истата придонесува за економски развој. Во Македонија доделувањето на државната помош се регулира со Законот за контрола на државна помош при што надлежен орган е Комисијата за контрола на конкуренцијата. Во своите редовни извештаи за напредокот на Македонија, Европската Комисија во однос на државната помош во Македонија препорачува дека

истата не е доволно транспарентна. Оваа група на индикатори се однесува на активностите на Комисијата во делот на државната помош при што податоците се преземени од Годишните извештаи на КЗК објавени на веб страната на КЗК и преку барање за информации од јавен карактер.

Давател на државна помош, во смисла на законот се Владата на Република Македонија, органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа, како и секој друг орган или правно лице кои доделуваат или планираат да доделат државна помош и истите имаат законска обврска да достават до КЗК известување за секој план за доделување на нова или промена на постојната државна помош. Планираната државна помош на овој член не смее да биде доделена на корисник на државна помош пред истата да биде одобрена со решение на КЗК, односно пред истекот на рокот во кој КЗК треба да донесе решение за оцена на помошта. За време на анализираниот период просечниот број на доставени известувања изнесува 18 известувања годишно. Во 2019 година овој број изнесува 24 известувања додека во *првиот квартал од 2020* – 6 известувања. Притоа речиси сите доставени известувања за државна помош се одобрени од страна на КЗК, со само две ништовни решенија во 2016 и во 2018 година од вкупно поднесени 96 за анализираниот период (Графикон 5). Од доделените решенија во 2019 година 7 претставуваат *de minimis* помош, а во *првиот квартал од 2020 година има 3 такви решенија*. *De minimis* помош не смее да надмине 200.000 евра за период од три години, се доделува под одредени законски услови и според закон не претставува државна помош.

Графикон 5: Решенија за одобрена државна помош

Извор: Годишни извештаи на КЗК

При дефинирањето на финансиските инструменти се имаа во предвид следните групи:

- Инструменти во група А, кои се делат на две подгрупи, при што во подгрупата А1 влегуваат неповратните средства во облик на дотации, субвенции на камати, отпишување на долгови на деловни претпријатија од кредити, наплата од присилно порамнување, а во подгрупата А2

влегуваат олеснување и ослободување од плаќање на даноци и придонеси за социјално осигурување;

- Инструменти во група В, во која влегуваат финансиски трансфери на државата во облик на капитални вложувања. Во оваа група покрај класичните капитални вложувања се вбројуваат и конверзијата на побарувања на капитално учество и поволно продавање на државен имот;
- Инструменти во група С, во која влегуваат сите трансфери во кои елементот на државна помош претставува користа од камата. Овие трансфери се или поволни позајмици (група С1) или одложено плаќање на даноци со пониска камата (група С2),
- Инструменти во група D во која влегуваат гаранциите како обезбедување на комерцијален и некомерцијален ризик.

Одобрената државна помош во Македонија за време на анализираниот период е само во рамките на инструментот А.

Треба да се прави разлика помеѓу одобрена државна помош и доделена државна помош. Одобрената државна помош е онаа за која е одобрена од страна на КЗК, додека доделената државна помош е онаа која давателот на државна помош (Владата на Република Македонија, органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа итн.) ќе ја додели на примателот на државна помош. Во Македонија за периодот од 2009 до 2015 година нема податоци за износот на одобрена државна помош ниту пак за примателите на државна помош.

Во 2016 година за првпат се познати имињата на компаниите кои добиле државна помош без да се обелоденува износот на државна помош, дополнително во 2016 познат е износот на државна помош која е одобрена преку Програмите и Оперативните планови и истиот изнесува 1.330.471 денари или 21.633 евра. Во Годишниот извештај не се спомнува дали во 2017 година има државна помош одобрена за странски компании, додека повторно е познат износот на државна помош која е одобрена преку Програмите и Оперативните планови и истиот изнесува 1.892.498.800 денари или 30.772.338 евра. Во 2018 година за првпат можеме одобрената државна помош да ја оцениме како транспарентна бидејќи познат е и износот и имињата на компаниите за кои таа е планирана. Во Годишниот извештај од 2018 година можеме да видиме дека износот доделен на странски компании изнесува 1.981.837.500 денари или 32.225.000 евра. Износот на одобрена државна помош преку Фондот за иновации и технолошки развој (домашни стартап компании) вклучувајќи и *de minimis* помош за 2018 година (Графикон 7) изнесувал 115.750.000 денари или 1.882.113 евра, а износот на одобрена државна помош преку Програмите и Оперативните планови изнесувал 2.953.101.500 денари или 48.017.910 евра. Во 2018 година вкупниот износ на одобрена државна помош изнесувал 5.050.689.000 денари или 82.125.024 евра или 0,74% од БДП што е за приближно 0,5% повеќе (или приближно 4 пати повеќе) од претходно познатите 0,2% од БДП во 2016 и 0,18% од БДП во 2017 година (Графикон 6). За 2019 година и за *првиот квартал од 2020 година немаме податоци* за износот на одобрена државна помош иако овој податок е побаран од страна на КЗК преку барање за информации од јавен карактер, добиен е одговор дека истиот ќе може да биде објавен откако Собранието на РСМ како надзорен орган за работата на КЗК ќе го усвои Годишниот извештај за 2019 година. Износот на

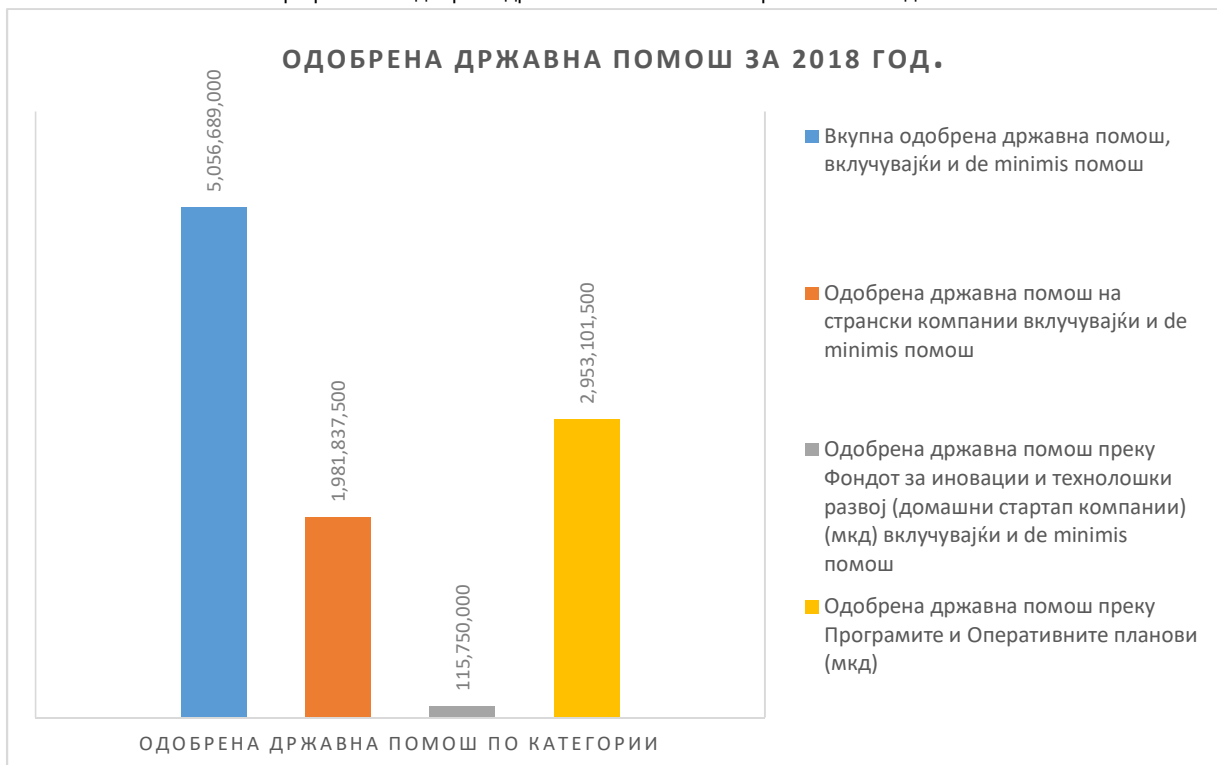
одобрена државна помош за 2020 пак ќе биде достапен откако Собранието на РСМ ќе го усвои Годишниот извештај за 2020 година после март 2021 година.

Графикон 6: Одобрена државна помош како % од БДП

Извор: Годишни извештаи на КЗК

Графикон 7: Одобрена државна помош по категории во 2018 година

Извор: Годишни извештаи на КЗК

Од друга страна вкупниот износ за доделена државна помош за 2015 година е исто така непознат освен износот на доделена државна помош преку Програмите и Оперативните планови кој изнесувал 780.044.600 денари или 12.683.652 евра, додека износот за доделена државна помош за странски компании е изоставен во извештајот. Во 2016 година износот на доделена државна помош останува целосно нетранспарентен за јавноста. Во 2017 година без податоци за имињата на компаниите или пак програми за кои се работи објавен е износ на доделена државна помош од 1.825.700.517 денари или 29.686.187 евра. Во 2018 година износот на доделена државна помош е за првпат целосно транспарентен со наведени имиња на компании и целосно транспарентен износ. Во 2018 година износот на доделена државна помош за странски компании изнесува 953.630.740 денари или 15.506.190 евра. Износ на доделена државна помош преку Фондот за иновации и технолошки развој (домашни стартап компании) во 2018 година изнесувал 736.063.521 денари или 11.968.512 евра. Износот на доделена државна помош преку Програмите и Оперативните планови во 2018 година изнесува 1.564.216.884 денари или 25.434.420 евра. Вкупниот износ на доделена државна помош во 2018 изнесувал 2.471.802.703 денари или 40.191.913 евра што е 0,37% од БДП.

Секој давател на државна помош е должен најдоцна до 1 март во тековната година до Комисијата за заштита на конкуренцијата да достави годишен извештај за доделената дозволена државна помош во претходната година. Годишниот извештај содржи податоци за обликот на доделената државна помош, условите под кои е доделена државната помош во секој поединечен случај, актот врз основа на кој е доделена државната помош, износот на доделената државна помош по корисник и периодот на кој се однесува извештајот. На овој начин КЗК врши надзор над постојната државна помош. КЗК за анализираниот период не извести преку одговор на барањето за информации од јавен карактер дека не водат евиденција за бројот на доставени годишни извештаи од страна на давателите.

Како резултат на потребата на давателите на државната помош да добиваат совет околу подготовка на правните акти за државна помош и за потребата од оценување на предлог договорите за доделување регионална државна помош Комисијата дава мислења на потенцијалните корисници. Во 2019 година бројот на дадени мислења од страна на Комисијата е 25, а во *првиот квартал од 2020 година дадени се две мислења.*

Доделувањето на државна помош е забрането со закон односно постои општа забрана за доделување на државна помош освен ако истата не потпаѓа под законски одредени исклучоци односно доколку со закон е определено дека истата е дозволена. Дозволената државна помош е секогаш дозволена под следниве исклучоци од општата забрана:

- Доколку помошта е од социјален карактер, доделена на индивидуални потрошувачи, а доколку притоа не се прави дискриминација поврзана со потеклото на стоките и услугите
- Доколку со помошта се надоместува штетата предизвикана од природни катастрофи или други исклучителни настани, вклучувајќи ги и воените дејствија.

Доделувањето на државната помош може да се дозволи:

- За регионална помош за унапредување на економскиот развој на подрачја во РСМ во кои животниот стандард е исклучително низок или каде што постои голема невработеност;
- Доколку помошта наменета за отстранување на потешкотиите во домашното стопанство или за унапредување на остварувањето на проекти од значаен економски интерес за РСМ;
- Доколку помошта е за спас и реструктурирање на претпријатија во потешкотии;
- Доколку помошта е наменета за унапредување на културата и заштитата на културното наследство, кога таа не влијае значително на трговските услови и конкуренцијата на пазарот;
- Доколку се работи за хоризонтална помош;
- Доколку се работи за друга државна помош доделена врз основа на актот со кој се дава можност Владата на РСМ, на предлог на Комисијата за заштита на конкуренцијата да ги пропишува условите и постапката за доделување на државната помош.

Од горенаведените законски определени исклучоци е очигледно дека носењето одлуки за одобрување на државна помош подразбира сложена економска анализа (на пример треба да се даде одговор на прашањето дали помошта придонесува за економски развој). КЗК не изработува детални економски анализи при носењето одлуки за одобрување на државна помош. КЗК во секое решение за одобрување на државна помош нуди образложение зошто ја одобрува истата. За да се утврди дали една мерка преземена од страна на давателот на државната помош претставува државна помош, се оценува дали се исполнети на кумулативен начин следните четири критериуми:

- Таквата мерка да опфаќа трансфер на државни средства;
- Да биде селективна;
- Да претставува економска повољност за примателот и
- Да има влијание врз конкуренцијата и трговијата.

Оттука, при испитување на мерките содржани во доставените известувања, анализата на КЗК е од аспект на тоа дали истите ги исполнуват горенаведените четири кумулативни критериуми со кратко образложение за истите, а дополнително се посочуваат и членовите од Законот за контрола на државна помош врз основа на кои истата е одобрена.

Ако Комисијата за заштита на конкуренцијата при испитувањето на известувањето утврди дека мерките содржани во известувањето не претставуваат државна помош, во смисла на законот, треба да донесе решение за тоа. Во директна комуникација со лицето во КЗК кое е одговорно за односи со јавност и информации од јавен карактер бевме известени дека КЗК никогаш не донеле решение со кое утврдуваат дека државната помош не потпаѓа под исклучоците на општата забрана за државна помош т.е. секое известување за планирана државна помош од страна на давателите на државна помош претставува државна помош во смисла на законот.

Заклучоци:

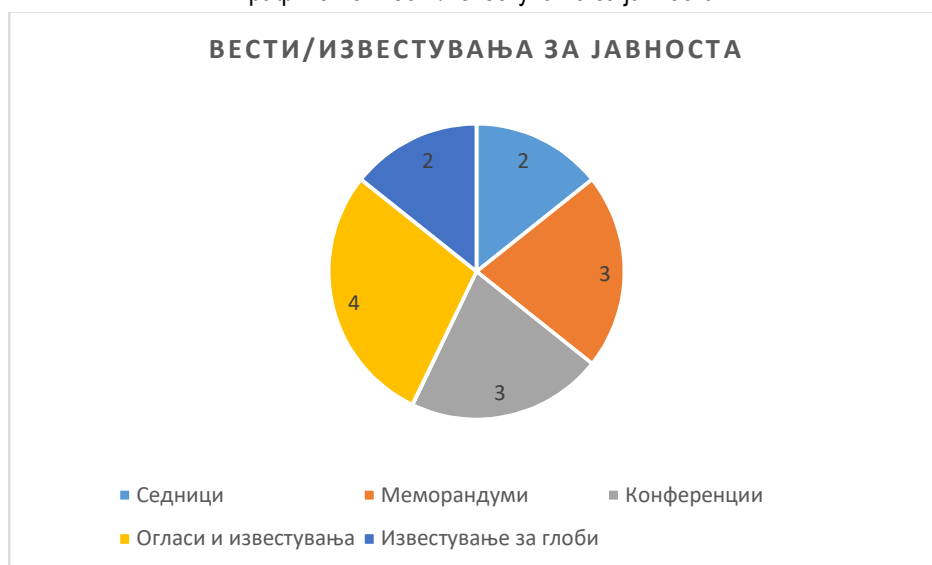
- Европската Комисија оценува дека контролата на државна помош во Македонија не е доволно транспарентна;
- За време на анализираниот период просечниот број на доставени известувања за планирана државна помош од страна на давателите на државна помош изнесува 18 известувања годишно;
- Речиси сите доставени известувања за државна помош се одобрени од страна на КЗК, со само две ништовни решенија во 2016 и во 2018 година од вкупно поднесени 96 за анализираниот период;
- Одобрената државна помош во Македонија за време на анализираниот период е само во рамките на инструментот А;
- Во Македонија за периодот од 2009 до 2015 година нема податоци за износот на одобрена државна помош ниту пак за примателите на државна помош;
- Во 2016 година за првпат се познати имињата на компаниите кои добиле државна помош без да се обелоденува износот на државна помош;
- Во 2018 година за првпат одобрената државна помош е транспарентна бидејќи познат е и износот и имињата на компаниите за кои таа е планирана;
- Според Годишниот извештај од 2018 година износот доделен на странски компании изнесува 1.981.837.500 денари или 32.225.000 евра;
- Во 2018 година вкупниот износ на одобрена државна помош изнесувал 5.050.689.000 денари или 82.125.024 евра или 0,74% од БДП;
- За 2019 година и за првиот квартал од 2020 година износот ќе може да биде објавен откако Собранието на РСМ како надзорен орган за работата на КЗК ќе го усвои Годишниот извештај за 2019 година;
- КЗК не водат евиденција за бројот на доставени годишни извештаи од страна на давателите;
- Во 2019 година бројот на дадени мислења од страна на Комисијата е 25, а во првиот квартал од 2020 година дадени се две мислења;
- КЗК не изработува детални економски анализи при носењето одлуки за одобрување на државна помош.

4. Индикатори за транспарентност

Четвртата група на индикатори се однесува на нивото на транспарентност на КЗК мерено преку достапноста на документите и увид во активностите на Комисијата преку веб страницата. Информирани сме од страна на КЗК дека пред почетокот на 2020 година направено е обновување на веб страната, но не сме во можност да кажеме дали документите кои недостасуваат, а се од значење за јавноста не се прикачени во првите три месеци од 2020 (релативно долг временски период за обнова на веб страница) или истите и претходно не биле достапни. Од аспект на достапноста на документите на веб страницата, можеме *позитивно да ја оцениме* само достапноста на документите за 2019 година и за *првиот квартал од 2020 година*.

За 2019 година КЗК има објавено вкупно 14 вести/известувања за јавноста, додека за претходните години ни една вест (Графикон 8). При тоа, вестите/известувања се однесуваат на склучени меморандуми, седници, конференции и слично.⁵ Дополнително, вестите не се објавуваат ажурно, во моментот на случувањата, или непосредно по завршувањето на настаните за кои се објавува веста туку со закаснување од 2 недели до 9 месеци.

Графикон 8: Вести/известувања за јавноста

Извор: Веб страна на КЗК

Во однос на навигација на страницата и приодот до објавените ресурси (информации, стратешки документи, годишни извештаи, ревизорски извештаи), веб страницата е прегледна, и едноставна за користење и сите ресурси се уредно класифицирани по категории. Сите прикачени документи припаѓаат во категоријата во која се сместени. До секој баран документ се стигнува со два до најмногу три кликувања на некоја од категориите, што општо прифатено е лесен пристап на веб страница. Во однос на пребарувањето на страницата на КЗК под клучен збор во делот "Пребарај" пребарувањето

⁵ Достапно на линк: <http://kzk.gov.mk/category/pres/>, последно пристапено на 31.03.2020

е возможно само доколку бараниот клучен збор го има во насловот на документот, односно, пребарувањето е овозможено само по наслови, но не и во текстот на документот, со оглед на тоа дека сите документи се "pixelated documents", односно документите претходно се отпечатени па претворени во електронска форма. Овој пристап **оневозможува** лесно пребарување во и низ решенијата на Комисијата при пребарување на клучните зборови.

Согласно член 29 од Законот за контрола на државна помош (145/2010) решенијата на Комисијата за заштита на конкуренцијата, како и пресудите, односно решенијата на судот се објавуваат на веб страницата на Комисијата за заштита на конкуренцијата. Објавениот текст на решението мора да го содржи називот на давателот на државната помош и основната содржина на решението. На веб страницата на Комисијата за заштита на конкуренцијата се објавува и информација за секое известување како и информација за поведување на постапка при што се повикуваат сите заинтересирани лица во определен рок да поднесат свои коментари, мислења и забелешки во врска со државната помош во прашање. Податоците кои се деловна или службена тајна, не се објавуваат. Во постапките за оцена и надзор на државната помош, соодветно се применуваат одредбите за деловна или службена тајна од Законот за заштита на конкуренцијата.

Согласно член 67 од Законот за заштита на конкуренцијата (83/2018) решенијата на Комисијата за заштита на конкуренцијата и Комисијата за одлучување по прекршок, како и пресудите, односно решенијата на судот се објавуваат на веб страницата на Комисијата за заштита на конкуренцијата. Објавениот текст на решението мора да ги содржи имињата на учесниците во постапката и основната содржина на решението. На веб страницата на Комисијата за заштита на конкуренцијата се објавуваат и известувањата за концентрациите со наведување на називите на учесниците, седиштето, основните деловни активности на учесниците, како и формата на концентрацијата, при што се повикуваат сите заинтересирани лица во рокот определен во известувањето да поднесат свои коментари, мислења и забелешки во врска со предметната концентрација. Податоците кои се деловна или службена тајна, не се објавуваат.

Во посебен дел од веб страницата на КЗК има категорија за Слободен пристап до информации, во кој се излистани сите информации од јавен карактер со кои располага КЗК како и образецот на барање на информации од јавен карактер и името и контактот од лицето одговорно за односи со јавноста. Од страна на КЗК добивме информација дека во 2019-та година Комисијата одговорила на 9 барања за информации од јавен карактер, додека во *првиот квартал од 2020 година 3 барања* за информации од јавен карактер.

Во однос на Годишните извештаи истите се достапни на веб страницата од 2005-та до 2019-та година. Годишниот извештај ќе биде достапен откако Собранието на РСМ како надлежен орган за работата на КЗК ќе го усвои истиот. Датумот на усвојување на извештајот варира од година до година согласно политичките случувања во дадената година. Во моментот на пишување на овој мониторинг извештај Собранието на РСМ е распуштено поради вонредната состојба прогласена како мерка за справување со епидемијата со вирусот Ковид-19. Објавувањето на Годишниот извештај за 2019 се очекува во текот на 2020 година. Во комуникација со претставници на Собранието на РСМ бевме известени дека

КЗК редовно го поднесува Годишниот извештај во рамки на законскиот рок т.е. до 31-ви март секоја година.

КЗК досега никогаш не соработувале со граѓанскиот сектор. КЗК и ЦЕА соработуваат согласно договорениот план за соработка. Имено, после два иницијални состаноци, еден спроведен прашалник и едно барање за информации од јавен карактер навремено беа доставени одговори на нашите барања за информации. Сепак, некои беа нецелосни поради доверливост на одредени податоци.

На прашањето дали КЗК прави обуки до централната и локалната власт, бизнис заедницата, новинарите и граѓанскиот сектор за превенција и зголемување на свеста за заштита на конкуренцијата и контролата на државна помош добивме одговор дека КЗК не води таква евиденција, а дека во 2019 година имало 3 такви обуки (без дополнителни детали). На веб-страницата на КЗК нема објавено никакви информации за овие обуки.

КЗК нема изработено прирачник за засегнатите страни во кој е објаснет процесот на оценување на законитоста на концентрациите и државната помош. КЗК не изработува детални економски анализи и секторски анализи кои кога би биле достапни за јавноста значително би ја зголемиле транспарентноста на Комисијата. На веб страната се достапни законите и уредбите поврзани со релевантната легислатива за работата на КЗК.

На веб страницата се *достапни известувањата* за концентрации од страна на компаниите но само за 2019-та година и *првиот квартал од 2020-та година*, додека известувањата за планирана државна помош поднесени од страна на давателите на државна помош не се достапни на веб страницата на КЗК. Решенијата за концентрации (безусловно одобрени, условно одобрени и забранети) се достапни на веб-страната за целиот анализиран период но и доста порано т.е. почнувајќи од 2005-та година. Решенијата за забранети договори пак се објавувани нередовно и селективно, со последна објава во февруари 2018 година. Решенијата за злоупотреба на доминантна позиција се објавени само за 2019 година со тоа што при нашата анализа воочивме дека е направен превид од страна на КЗК бидејќи во одговорот добиен преку барање за информации од јавен карактер посочено е дека нема ни едно решение за злоупотреба на доминантна позиција во 2019-та година додека на веб сајтот на КЗК достапни се две решенија при што во едното се утврдува злоупотреба на доминантна позиција. Решенијата за одобрена државна помош се достапни само за 2019 година при што во истите износот на државната помош се третира како доверлив. Решенијата за доделена државна помош од страна на давателите на државна помош не се достапни на веб страната и за нив КЗК не извести дека не води никаква евиденција (иако во Годишните извештаи за 2018 овој износ е целосно транспарентен).

Заклучоци:

- За 2019 година КЗК има објавено вкупно 14 вести/известувања за јавноста, додека за претходните години ни една вест;
- Вестите не се објавуваат ажурно, во моментот на случувањата, или непосредно по завршувањето на настаните за кои се објавува веста;
- Веб страницата е прегледна, и едноставна за користење и сите ресурси се уредно класифицирани по категории;
- Во 2019-та година Комисијата одговорила на 9 барања за информации од јавен карактер, додека во првиот квартал од 2020 година 3 барања за информации од јавен карактер;
- Во однос на Годишните извештаи истите се достапни на веб страницата од 2005-та до 2019-та година;
- КЗК досега никогаш не соработувале со граѓанскиот сектор;
- На веб страната се достапни законите и уредбите поврзани со релевантната легислатива за работата на КЗК;
- На веб страницата се достапни известувањата за концентрации од страна на компаниите но само за 2019-та година и првиот квартал од 2020-та година;
- Известувањата за планирана државна помош поднесени од страна на давателите на државна помош не се достапни на веб страницата на КЗК;
- Решенијата за концентрации (безусловно одобрени, условно одобрени и забранети) се достапни на веб-страната за целиот анализиран период но и доста порано т.е. почнувајќи од 2005-та година;
- Решенијата за забранети договори пак се објавувани нередовно и селективно, со последна објава во февруари 2018 година;
- Решенијата за злоупотреба на доминантна позиција се објавени само за 2019
- Решенијата за одобрена државна помош се достапни само за 2019 година при што во истите износот на државната помош се третира како доверлив.

Прилози

Прилог 1 – Индикатори за капацитетите на КЗК

Индикатор	2015	2016	2017	2018	2019	1к/2020	2к/2020	3к/2020	4к/2020
Број на вработени во КЗК	29	28	27	27	23	24			
<i>Вработени во сектор заштита на конкуренција</i>	7	7	n.a.	n.a.	8	8			
<i>Вработени во сектор за контрола на државна помош</i>	5	5	n.a.	n.a.	4	4			
Годишен буџет на КЗК како % од вкупен државен буџет *	0,01%	0,01%	0,01%	0,009%	0,01%	0,01%			
Оперативни трошоци по вработен (мкд)**	594,339	621,756	692,149	683,749	n.a.	n.a.			
<i>Вкупни трошоци без konto 465 Долгови и камати(мкд)</i>	17,235,836	17,409,180	18,688,034	18,461,228	n.a.	n.a.			
Број на обуки и број на учесници/вработени***	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	4x7 учесници	1x2 учесника			

* Процентот за 2015-2018 год. се однесува на реализација на буџет на РСМ, а 2019 и 2020 на планиран буџет на РСМ

** Нема податок бидејќи Годишниот извештај сеуште не е изгласан на Собрание

*** Не се води таква статистика во КЗК

Прилог 2 – Индикатори за заштита на конкуренцијата

Индикатор	2015	2016	2017	2018	2019	1к/2020	2к/2020	3к/2020	4к/2020
Број на решенија за забранети договори, одлуки и усогласено однесување помеѓу претпријатијата	3	3	6	4	3	2			
Број на решенија за злоупотреба на доминантна позиција	2	2	1	2	0	0			
Вкупна изречена глоба за забранети договори, одлуки и усогласено однесување помеѓу претпријатијата (мкд)	45,853,400	9,754,000	635,773,622	11,036,936	122,311,619	6,713,101			
Вкупна изречена глоба за злоупотреба на доминантна позиција (мкд)	730,300	8,364,326	120,000	7,117,108	0	0			
Број на поднесени известувања за концентрации од страна на учесниците во концентрацијата	42	37	43	67	58	11			
Вкупен број на донесени решенија по поднесени известувања за концентрации	42	31	50	61	57	13			
Безусловно одобрени концентрации	40	30	48	60	50	13			
Условно одобрени концентрации	1	0	0	1	0	0			

Забранети концентрации	0	0	1	0	0	0			
Концентрации кои не потпаѓаат под одредбите на ЗЗК	0	0	0	0	6	0			
Поништени решенија со кои претходно е одобрена концентрација	1	0	0	0	1	0			
Поништени решенија за концентрација поради нецелосност на истите	0	1	1	0	0	0			
Поднесени тужби против донесено решение од страна на КЗК	0	0	0	3	2	2			
Дадени мислења за легислатива поврзана со заштита на конкуренција	5	4	4	6	6	0			
Број на ненајавени инспекции во некоја компанија *	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	3	0			
Број на барања од физички и правни лица за поведување на прекршочна постапка *	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	10	1			
Број на претставки поднесени од страна на бизнисите до КЗК?	n.a.	13	8	6	1	0			
Дали има спроведено санкции врз ентитети за спречување или не давање на информации на КЗК?	0	2	0	1	0	0			

Број на нови или измени на постоечки законски одредби во насока на усогласување со ЕУ <i>acquis</i> и колку истите се вклучени во легислативата	0	0	0	0	0	0			
Дали одредбите за ослободување или намалување на глобата (<i>leniency</i>) се применети во последните 5 години?	Не	Не	Не	Не	Не	Не			
Број на вкупен број решени случаи на прекршоци во управни постапки во Управен суд поврзани со заштита на конкуренција	0	12	4	5	0	1			
Број на новопримени прекршоци во управни постапки во Управен суд поврзани со заштита на конкуренција и број на решени случаи	10	8	8	10	3	2			
Дали носителот на одлуки спроведува економска анализа на конкурентските ефекти на спојувањата при нивно истражување? Број и вид на економски анализи. **	Да	Да	Да	Да	Да	Да			
Дали постојат секторски анализи за заштита на конкуренција?	0	0	0	0	0	0			

* 2015-2018 не се води ваква статистика во КЗК

** Анализите се сведуваат на преглед на поднесена документација

Прилог 3 – Индикатори за контрола на државна помош

Индикатор	2015	2016	2017	2018	2019	1к/ 2020	2к/ 2020	3к/ 2020	4к/ 2020
Број на доставени барања за нова или за измена на постоечка државна помош	25	13	7	21	24	6			
Вкупен број на донесени решенија за одобрена државна помош	17	10	3	14	24	6			
Број на решенија за одобрување на de minimis помош	8	1	4	5	7	3			
Број на ништовни решенија за претходно планирана државна помош	0	2	0	2	0	0			
Број на одобрена државна помош која влегува во инструмент А1 и А2	25	11	7	19	24	6			
Број на одобрена државна помош која влегува во инструмент Б	0	0	0	0	0	0			

Број на одобрена државна помош која влегува во инструмент Ц1 и Ц2	0	0	0	0	0	0			
Број на одобрена државна помош која влегува во инструмент Д	0	0	0	0	0	0			
Вкупен износ на одобрена државна помош, вклучувајќи и de minimis помош	N.A.	Доверливо/ Нетранспарентно	Доверливо/ Нетранспарентно	5,056,689,000	N.A.	N.A.			
Износ на одобрена државна помош на странски компании вклучувајќи и de minimis помош	N.A.	Доверливо/ Нетранспарентно	N.A.	1,981,837,500	N.A.	N.A.			
Износ на одобрена државна помош преку Фондот за иновации и технолошки развој (домашни стартап компании) (мкд) вклучувајќи и de minimis помош	N.A.	N.A.	N.A.	115,750,000	N.A.	N.A.			
Износ на одобрена државна помош преку Програмите и Оперативните планови (мкд)	N.A.	1,330,471	1,892,498,800	2,953,101,500	N.A.	N.A.			
Одобрена државна помош како процент од БДП за претходната година вклучувајќи и de minimis помош	N.A.	0,2%	0,18%	0,74%	N.A.	N.A.			

Вкупен износ на доделена државна помош (мкд) вклучувајќи и de minimis помош	Доверливо/ Нетранспарентно	N.A.	1,825,700,517	2,471,802,703	N.A.	N.A.			
Вкупен износ на доделена државна помош на странски компании (мкд) вклучувајќи и de minimis помош	Доверливо/ Нетранспарентно	N.A.	N.A.	953,630,740	N.A.	N.A.			
Вкупен износ на доделена државна помош преку Фондот за иновации и технолошки развој (домашни стартап компании) (мкд) вклучувајќи и de minimis помош	N.A.	N.A.	N.A.	736,063,521	N.A.	N.A.			
Вкупен износ на доделена државна помош преку Програмите и Оперативните планови (мкд) вклучувајќи и de minimis помош	780,044,600	N.A.	N.A.	1,564,216,884	N.A.	N.A.			
Доделена државна помош како процент од БДП за претходната година вклучувајќи и de minimis помош	0,14%	N.A.	0,29%	0,37%	N.A.	N.A.			
Број на доставени годишни извештаи за доделена дозволена државна помош во претходната година	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.			

Број на дадени мислења до давателите на државна помош во фаза на подготовка на правните акти и колку истите се вклучени во легислативата	27	20	11	23	25	2			
Дали постојат економски анализи направени од КЗК при одлучување за одобрување на државна помош?	Не	Не	Не	Не	Не	Не			

Прилог 4 – Индикатори за транспарентност

Индикатор	2015	2016	2017	2018	2019	1к/ 2020	2к/ 2020	3к/ 2020	4к/ 2020
Дали е објавен годишниот извештај на веб страницата	Да	Да	Да	Да	n.a.	n.a.			
Навременост на поднесување на годишниот извештај до Собранието	Да	Да	Да	Да	Да	Да			
Видливост на интернет страницата на КЗК. (оцена најниска 1 до највисока 5)	1	1	1	1	2	2			
Број на одговори на барања за пристап до јавни информации	0	1	1	9	9	3			

Број јавни настапи: Конференции, пресови; известувања за медиумите, информативни материјали и други форми на информирање на јавноста објавени на веб страната	0	0	0	0	14	1			
Досегашна и тековна соработка со граѓанскиот сектор	0	0	0	0	0	1			
Дали КЗК прави обуки до централната и локалната власт, бизнис заедницата, новинарите и граѓанскиот сектор за превенција и зголемување на свеста за заштита на конкуренцијата и контролата на државна помош	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	3	0			
Дали постои достапен прирачник во кој е објаснет процесот на оценување на законитоста на концентрациите и државната помош	He	He	He	He	He	He			
Дали се јавно достапни секторските анализи кои ги прави КЗК	He	He	He	He	He	He			
Дали се јавно достапни економските анализи кои ги прави КЗК по секој одделен предмет за заштита на конкуренција и	He	He	He	He	He	He			

контрола на државна помош доколку има такви									
Дали се решенијата за забранети договори, одлуки и усогласено однесување помеѓу претпријатијата достапни на веб страната	Делумно	Делумно	Делумно	Делумно	Не	Не			
Дали се решенијата за злоупотреба на доминантна позиција достапни на интернет страницата	Не	Не	Не	Не	Да	Не			
Дали се решенијата за безусловно одобрени концентрации достапни на веб страницата	Да	Да	Да	Да	Да	Да			
Дали се решенијата за условно одобрени концентрации достапни на веб страницата	Да	Да	Да	Да	Да	Да			
Дали се решенијата за забранети концентрации достапни на веб страницата	Да	Да	Да	Да	Да	Да			
Дали на вебстраницата се наведени измените или новите законски акти	Да	Да	Да	Да	Да	Да			
Дали решенијата за одобрената државна помош се објавени на веб страната	Не	Не	Не	Не	Да	Не			

Дали решенијата за доделена државна помош се објавени на веб страната	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.			
Известувања за концентрации на веб страната	0	0	0	0	48	12			
Известувања за планирана државна помош на веб страната	0	0	0	0	0	0			